

6421

38127

ПРОФ. Д-Р ІВАН ОГІЄНКО

ПОВСТАННЯ АЗБУКИ Й ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В СЛОВ'ЯН

В тексті 75 знімків із стародавніх пам'яток

Львів. Бібліотека
АН УРСР

1938

ДРУКАРНЯ ОО. ВАСИЛІАН У ЖОВКВІ

ЗМІСТ КНИЖКИ.

Вступ 5-7
Важливість питання про початок азбуки й літературної мови в слов'ян та його наукове вивчення 5-6. Історія цієї праці 6. Трудність писання праці 6-7. Українці й славістика 7.

ЧАСТИНА ПЕРША.

I. Історія алфавіту давніх народів 8-22

Повстання письма 8-9. Письмо китайське 9, клиновате 9, єгипетське 9-10, фінікійське 10-12, давньо-єврейське 12, грецьке 12-17, латинське 17-18, коптське 18, готське 18-20, вірменське 20-21. Загальні висновки про походження алфавітів 21. Література 21-22. Скорочення журналів 22.

II. Слов'янське письмо перед Костянтином 22-36

Перше письмо в слов'ян 22-24. Докази, що в слов'ян існувало письмо до Костянтина: логічні 24-27, історичні 27-32. Початкове слов'янське письмо 32-33. Грецький вплив 33-35. Висновки 35. Література 35-36.

III. Руни 36-44

Черти і різи ченця Хороброго 36-37. — 1. Германські руни 37-40. Час їх повстання 37, повстання 37-38, пам'ятки 39, їх зміст, рунічна азбука 39-40. Література 40. — 2. Руни слов'янські 40-44, пам'ятки їх 40, Прильвіцькі фігурки 40-41, Мікожинське каміння 41-42, Краківський медальйон 42. Література 44.

IV. Карбування 44-52

Знаки власности 44, каменярські 44-48, карби українські 48-49, карби й глаголиця 49, уживання карбів 49, карби й письмо 50-51, література 51-52.

V. Старослов'янська книжкова термінологія 52-54

Поплутаність термінології 52-53, букви 53, книги 53-54, письмена 54. Література 54.

VI. «Руське» письмо й «руські» переклади перед Костянтином . . 54-68

«Руські» Євангелія й Псалтир, що Костянтин знайшов їх у Херсонесі 54-55. Різні гіпотези про це «руське» письмо 55-57. Докази проти готсько-скандинавської теорії 57-59. «Руський» — це не готський 59-62. Докази за слов'янську теорію 62-64. Якою азбукою писані ці «руські» пам'ятки 64-66. Література 66-68.

VII. Костянтин упорядкував слов'янам азбуку 68-79

К. упорядковує азбуку для моравського посольства 68-69. Що мали моравини до К. 69-70. К. не хоче «на воду бес'їду писати» 70-72. Що зробив К. до приходу моравського посольства 72-75. Рік зложення слов'янської азбуки 75-76. Для котрого слов'янського народу зложено азбуку 76-77. Хто впорядкував азбуку 77-79. Література 79.

ЧАСТИНА ДРУГА.

VIII. Історія глаголиці 80-171

1. Назва глаголиці 80-83

Глаголати 80. Значення слова «глаголиця» 81. Вік цієї назви 81. Література 81-83.

2. **Історія вивчення глаголиці** 83-95
 Й. Добровський 83, Г. Добнер 83, В. Копітар 85, П. Шафарик, 85-87, Ф. Рацкий 87. Зміна методи досліду 87-88. Л. Гайтлер 89, В. Ягіч 89, Й. Вайс 89, І. Срезневський 89. Література 91-95.
3. **Походження глаголиці** 95-114
 Різні теорії про походження глаголиці 95-96: Л. Гайтлер 96, Іс. Тейлор 96-97, арх. Амфілохій 97, В. Ягіч 97-103, Д. Біляєв 103, А. Лескин 103, В. Вондрак 104-106, Р. Нахтігаль 106, Е. Міннс 106, Ф. Фортунатов 106-107, Фр. Пастрнек 110, В. Пожидаєв 110-111, С. Кульбакин 111-113, Й. Вайс 113. Література 114.
4. **Докази, що глаголиця не повстала з грецького мінускульного письма** 114-128
 1. Голоси деяких учених проти мінускульної теорії 114-118: Н. Грунський 115, В. Ягіч 115, В. Гардтгаузен 115-116, В. Вондрак 116, Ф. Фортунатов 116, С. Wessely 116, А. Rahlfs 116-117, Ол. Соболевський 117, Е. Minns 117-118. Е. Карський 118. — 2. Західні джерела свідчать, що Костянтин склав нове письмо 118-119. — 3. Свідчення ченця Хороброго проти мінускульної теорії 119-122. — 4. Порівняння глаголиці з мінускульним грецьким письмом свідчить проти мінускульної теорії 122-128. Грецький мінускул і глаголиця 122-124. Палеографічні докази проти теорії грецького походження глаголиці 124-127. — Грецька теорія не вияснює справи остаточно 127-128.
5. **Джерело глаголиці** 128-134
 1. Де шукати джерела глаголиці? 128-130. — 2. Вказівки на сліди «руського» письма в давній глаголиці 130-134.
6. **Де повстала глаголиця** 134-137
 Теперішнє поширення глаголиці 134, глаголицька територія вдавнину 134-135. Батьківщина глаголиці 135-137. Докази за македонське повстання глаголиці 136-137.
7. **Поширення глаголиці по всіх слов'янських землях** 137-140
 Македонія 137, Моравія 137, Боснія й Далмація 137-8, Афон і Синай 138, Польща 138, Русь 138-139, Молдавія 139. Література 140.
8. **Легендарний автор глаголиці** 140-147
 Бл. Єроним 140-141, Фенесій 141, хорватські священики 141-142, Етік 142, глаголиця перероблена з кирилиці 142-144, Мефодій 143, Феодосій 143-144, Климент 144, богомили 145-146. Література 146-147.
9. **Костянтин — упорядчик глаголиці** 147-149
 К. упорядковує азбуку 147, час цього 147, історія визнання К. за автора глаголиці 148. Література 148-149.
10. **Докази, що глаголиця старша за кирилицю** 149-159
 а. Докази історичні 149-151. — б. Докази палеографічні 151-155. — в. Докази мовно-стилістичні: тексти глаголицькі старші за кирилівські 156-159. Література 159.
11. **Глаголицька азбука** 159-164
 Порядок букв 159-160, назва букв 160-161. Азбучна молитва 161. Абецедарій Болгарський і Мюнхенський 161-162. Назви глаголицьких букв 161-163. Замітки про окремі букви 163-164. Література 164.
12. **Палеографія глаголиці** 164-171
 Еволюційна теорія 164-165. Глаголиця кругла 167, вуглувата 167, скорописна 168-170. Завмирання глаголиці 170. Література 170-171.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ.

- IX. **Кирилиця** 172-203
 1. **Повстання кирилиці** 172-178
 Назва «кирилиця» 172. Грецьке уніціальне письмо 172-173. Грецький вплив

- на слов'янське письмо 173-174. Докостянгинове письмо 175-176. Кирилиця повстала з грецького унціального письма 176-177. Література 177-178.
2. Де й коли впорядковано кирилицю 178-187
Грецький вплив на Болгарію 178-179. Доба царя Симеона 179-181. Сприятливі умовини для розвитку кирилиці 181-182. Час повстання кирилиці 182-184. Батьківщина її — східня Болгарія 184. Закріплення кирилиці 184-185. Преславські написи 185-186. Охрида 186. Література 186-187.
3. Хто впорядкував кирилицю 187-195
Кирил-Костянтин 187-189. Св. Климент 189-190. Мефодій 190-192. Пресвітер Костянтин 192. Література 192-195.
4. Кирилівська азбука 195-203
Порядок азбуки 195-197. Замітки про окремі букви 197-199. Діакритичні знаки 200-201. Босниця чи буквиця 201. Гражданка 201-203. Література 203.

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА.

- X. Оповідання ченця Хороброго про письмена слов'янські . . . 204-233
1. Хто такий був Хоробрий 205-209
Значення слова «хоробрий» 205. Що знаємо про Хороброго 205-207. Хоробрий — це єп. Климент 207, Наум 208-209, цар Симеон 209, Костянтин 209.
2. Коли жив чернець Хоробрий 209-214
Докази, що чернець Хоробрий жив десь на к. IX — п. X в. 209-214. Література 214.
3. Де повстало Оповідання Хороброго 214-219
Батьківщина його — Македонія 214-217. Інші гіпотези: Моравія 217-219. Література 219.
4. Проти кого писав чернець Хоробрий 219-222
Писав не проти греків, а проти грекофілів-триязычників 219-222.
5. Чернець Хоробрий боронить глаголицю 222-227
Докази, що Хоробрий боронить глаголицю, цебто Костянтинове письмо 222-227. Література 227.
6. Окремі замітки до «Оповідання про письмена» 227-229
«Чтѣху и гатааху» 227. Свідчення, що письмо було в слов'ян ще до Костянтина 228. Коли Костянтин азбуку склав 228-229. Література 229.
7. Література, видання й списки Оповідання ченця Хороброго про письмена 230-233
Література 230-232, давні видання 232, списки Оповідання 232-233.

ЧАСТИНА П'ЯТА.

- XI. Повстання слов'янської літературної мови 234-290
Вага питання 234. Високий рівень початкової старослов'янської мови 235. Батьківщина цієї мови 235-236.
1. Перші переклади Костянтина й початок слов'янської літературної й церковної мови 236-243
Перші переклади К. 236-237. Початок перекладної праці 237-240. Мова перекладів 241-242, жива мова в церкві 241-242. Література 242-243.
2. Перекладна діяльність Мефодія 243-255
Переклади Мефодія 243-244. Паримійник 244-245. Біблійний кодекс 245-252. Помічники Мефодія 252-253. Час перекладу 253. Номоканон 253-254. Отечник 254. Літературна діяльність Мефодія 254. Література 254-255.
3. Батьківщина церковно-слов'янської мови 255-287
На яку мову перекладав Костянтин 255-257. Література 257-258.

1. Сербська теорія 258-261. Й. Добровський 258, О. Востоков 259, В. С. Караджіч 259, П. Шафарик 259, С. Кульбакин 259-261.	
2. Паннонська теорія 261-265. В. Колітар 261-262, Фр. Міклошіч 262. Докази панноністів історичні 262-264, мовні 264-265.	
3. Моравська теорія 265-269. Праця Костянтина в Моравії 265-266, його переклади 266-267, помічники 267, моравізми в перекладах 268, Є. Голубинський про це 268-269.	
4. Болгарська теорія 269-278. Повстання болгарської теорії 269-270. О. Востоков 270, В. Караджіч 270, В. Облак 271, В. Ягіч 271 Докази історичні 271-273, мовні 273-275, окремі докази 275-277. Підрив болгарської теорії 277-278.	
5. Інші теорії 279-287. — а. Теорія штучного походження 279-281. Всеслов'янський характер мови перекладів Костянтина й Мефодія 279-280. С. Кульбакин 280, І. Раковецький 280, А. Будилевич 280, В. Ламанський 280, Н. Дурново 280-281. — б. »Руська« теорія 281-287. Основа теорії — ЖК ³ 281. Костянтин використав Херсонеські переклади 282. Свідчення про це Костянтина Костенцького XIV в. 282-284, »О преставленіи св. Кирила« XV в. 284, Оповідання А. Бандурі 284-286. Що в'яже українську мову з мовою старослов'янською 286-287.	
4. Назва для кирило-мефодіївської мови	287-290
Мова староболгарська 287, старослов'янська 287-289, староцерковнослов'янська 289, староцерковна 289, церковно-слов'янська 289, церковна 290. слов'янська 290. Література 290. Закінчення 290-291.	
Спис знімків у цій праці	291-292
Показчик до праці	293-296
Зміст книжки	297-300

